

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ВНПЗ «Дніпровський
гуманітарний університет»

Олег КИРИЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми клінічної психології

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь **магістр**

(назва ступеня вищої освіти – бакалавр або магістр)

Спеціальність **С4 Психологія**

(шифр і назва)

Освітня програма

«Психологія»

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

наказ 24.04.2025 № 32-02

Статус навчальної дисципліни

обов'язкова

(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання:

українська

Дніпро – 2025

Актуальні проблеми клінічної психології // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 12с.

РОЗРОБНИК(-И): Спіріна І.Д., доктор медичних наук, професор кафедри психології ВНПЗ ДГУ

Розглянуто на засіданні кафедри 19 серпня 2025р., протокол № 1

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 5 років. 29 серпня 2025р., протокол №__.

Продовжено:

на 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р., протокол №__

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми клінічної психології**» є розширення теоретичних уявлень про психологічні особливості осіб з різними нозологіями та психологію лікувального середовища; формування практичних навичок проведення клініко-психологічного дослідження, диференціації психологічних феноменів та психопатологічних синдромів; ознайомлення із сучасними теоретичними аспектами психосоматичних та соматопсихічних взаємовпливів; розширення наукових уявлень про види та методи клініко-психологічної інтервенції осіб.

Актуальні проблеми клінічної психології – психологічна спеціальність широкого профілю, що має міжгалузевий характер і бере участь у вирішенні комплексу завдань у системі охорони здоров'я, народної освіти та соціальної допомоги населенню.

Практична та науково-дослідна діяльність спеціаліста спрямована на підвищення психічних ресурсів та адаптаційних можливостей людини, на гармонізацію психічного розвитку, охорону здоров'я, профілактику та подолання недуг, психологічну реабілітацію.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни. Для опанування змістом навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми клінічної психології**» необхідні знання з навчальних дисциплін «Анатомія та еволюція нервової системи», «Загальна психологія», «Психофізіологія», «Вікова психологія». Це дає можливість більш підготовлено досліджувати основні категорії і зміст курсу.

За підсумками вивчення навчальних дисциплін та успішного складання підсумкового контролю мають бути набуті наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР14. Надавати оперативну психологічну допомогу особистості з гострими стресовими реакціями.

ПР16. Надавати кваліфіковану психологічну допомогу особистості у кризовому стані для активізації ресурсів її життєстійкості.

Згідно з вимогами освітньої програми Здобувачі повинні **знати**:

- предмет, завдання та методи клінічної психології, основні розділи та напрями її розвитку;

- етіологію, патогенез та клінічні прояви основних психічних і психосоматичних розладів;

- сучасні методи клініко-психологічного дослідження, психодіагностики, корекції та консультування;

- принципи побудови програм психологічної допомоги, інтервенцій і реабілітації в різних сферах діяльності;

- етичні стандарти професійної роботи клінічного психолога

вміти:

- організовувати та проводити клініко-психологічне дослідження із застосуванням валідних і надійних методик;

- диференціювати психологічні феномени й психопатологічні синдроми, розробляти висновки та рекомендації;

- надавати психологічну допомогу при кризових і стресових станах, гострих і хронічних захворюваннях;

- розробляти та реалізовувати програми психологічних інтервенцій (консультування, психотерапія, тренінги);

- працювати у міждисциплінарних командах, дотримуючись професійної етики та принципів доброчесності

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. *(оновлюється щорічно).*

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет та методи клінічної психології. Законодавчі аспекти діяльності клінічного психолога у сфері психічного здоров'я

Предмет і завдання клінічної психології; місце фаху в системі охорони психічного здоров'я; основні розділи (медична психологія, пато-/нейропсихологія, експертиза, психогігієна, психопрофілактика, корекція, консультування, психотерапія). Методи клініко-психологічного дослідження: клінічне інтерв'ю, спостереження, аналіз анамнезу та продуктів діяльності, експеримент, психодіагностичне тестування; вимоги до стандартизації, валідності й надійності; етапи психологічного консультування та принципи корекційної/психотерапевтичної роботи. Законодавчі засади практики: конфіденційність і медична (професійна) таємниця, інформована згода, захист персональних даних, правила документування, межі компетентності й міждисциплінарна взаємодія.

Тема 2. Загальна психопатологія: структура психічних функцій та їх порушення. Симптоми та синдроми у клінічній психології.

Структуру та особливості організації професійної діяльності клінічних психологів, основні методи та напрями їхньої роботи, такі як когнітивно-поведінкова терапія, психоаналіз, гуманістична терапія тощо. Ключові етичні питання, з якими стикаються клінічні психологи, включаючи конфіденційність,

інформовану згоду, професійні межі, конфлікт інтересів та управління емоційними викликами, що виникають у процесі роботи з пацієнтами.

Тема 3. Психологічні аспекти психосоматичної патології та адаптації соматичного хворого

Становлення й сучасне розуміння психосоматичної медицини; базові дефініції та відмінності «психосоматичних» і «соматопсихічних» взаємовпливів (історичні витоки, ключові терміни). Розгляд біопсихосоціальної моделі хвороби як інтегративної рамки для пояснення етіопатогенезу, перебігу та лікування соматичних розладів з урахуванням психологічних і соціальних чинників. Типи психосоматичних розладів та клінічні приклади; роль особистісних характеристик (зокрема алекситимії, типів реагування) у формуванні симптоматики та комплаєнсу. Психологічні реакції на хворобу й механізми адаптації/деадаптації; принципи психоедукації, коротких підтримувальних інтервенцій і міждисциплінарної взаємодії клінічного психолога з медичними фахівцями.

Тема 4. Сучасні методи клініко-психологічного дослідження та провідні теоретичні підходи

Інструментарій клініко-психологічного дослідження: клінічне інтерв'ю, бесіду з аналізом анамнезу, спостереження (само-, зовнішнє, вільне/стандартизоване, включене), вивчення продуктів діяльності, експеримент та психодіагностичне тестування з вимогами до стандартизації, валідності й надійності; окреслено етичні обмеження експерименту з участю людей (інформована згода, недопустимість шкоди, вплив контексту й ролі експериментатора). Місце методів у побудові психологічного висновку, плану допомоги та їх узгодження з провідними теоретичними підходами (біхевіористичним, гештальт, психоаналітичним, гуманістичним, когнітивним) для доказового застосування у клінічній практиці магістра.

Тема 5. Діагностичний процес у роботі клінічного психолога

Структура діагностичного процесу: від запиту й інформованої згоди — до клінічного інтерв'ю, збору анамнезу, спостереження, психометричного тестування та (за потреби) експериментальних процедур; інтеграція даних у психологічний висновок, надання зворотного зв'язку, формування плану допомоги та маршрутизація до інших фахівців. Розкрито етичні вимоги й стандарти якості діагностики (валідність, надійність, межі інтерпретації), протокол скринінгу ризиків (суїцид, насильство), правила документування та міждисциплінарної взаємодії. Акцент на доказовому використанні методик і прийнятті рішень, що забезпечують безпечність і користь для пацієнта.

Тема 6. Внутрішня картина хвороби (ВКХ) та психологія пацієнта: теоретичні моделі, рівні й типи ставлення, клінічна комунікація та ризики ятрогенії

Поняття та генеза ВКХ як цілісного відображення хвороби пацієнтом; показано адаптаційні процеси, що запускаються з початком захворювання (сенсорний, емоційний, когнітивний/інтелектуальний, мотиваційний виміри). Проаналізовано чинники формування ВКХ (преморбідні особистісні якості, особливості хвороби, соціально-психологічний контекст), типи ставлення до хвороби за А.Є. Личком і їх поведінкові прояви. Описано принципи клінічної комунікації (збір анамнезу, співвіднесення скарг з об'єктивними даними, повідомлення діагнозу з урахуванням психологічного стану) та профілактику ятрогенії у взаємодії «лікар/психолог — пацієнт». Акцент на етиці, доказовості та міждисциплінарній взаємодії.

Тема 7. Стрес і переживання втрати: інтегративна модель психологічної адаптації та клінічної підтримки.

Висвітлено стрес як системну адаптаційну відповідь організму на стресор та психологічні ознаки «важких ситуацій»; розмежовано неусвідомлені механізми психологічного захисту і свідомі копінг-стратегії (модель Р. Лазаруса), показано їх адаптивний/дезадаптивний потенціал та відмінності (пластичність, часовий горизонт, спотворення реальності). Розглянуто психологію горя: синдром втрати, варіанти перебігу та стадійні описи (за Е. Кюблер-Росс) у клінічному контексті, включно з етикою «гідного вмирання». Окреслено інтервенції клінічного психолога: психоедукація, стабілізація, підтримка комплаєнсу, скринінг ризиків і міждисциплінарна взаємодія з медичними фахівцями.

Тема 8. Етика та деонтологія клінічної психології нормативна рамка конфіденційності, інформованої згоди та професійн

Конфіденційність і професійна (лікарська) таємниця: визначення, обсяг відомостей, умови правомірного розкриття без згоди пацієнта, кримінальна відповідальність за розголошення (Конституційні гарантії приватності, перелік винятків). Інформована згода як етичний і правовий процес: цілі, зміст і документування; особливі випадки (неповнолітні, обмежена дієздатність), відмова від втручання та її фіксація. Професійні межі та конфлікт інтересів: запобігання подвійним стосункам, управління власними емоційними реакціями фахівця, алгоритми прийняття етичних рішень. Професійна клінічна комунікація: структуроване інтерв'ю, вербальні й невербальні аспекти контакту, коректне повідомлення чутливої інформації, мінімізація ризиків ятрогенії.

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Актуальні проблеми клінічної психології» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

ПОЛІТИКА КУРСУ, КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Політикою курсу «Актуальні проблеми клінічної психології» є надання можливості здобувачам вищої освіти отримувати необхідні знання у повному обсязі (визначено рішенням кафедри та відображено у навчально-методичному комплексі із зазначеної дисципліни).

Для здобувачів вищої освіти очної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба або академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань, то він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами вищої освіти контрольних заходів урегульовані процедурами університету.

Поточний контроль проводиться викладачами на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, – так і студентами – для планування самостійної роботи.

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування.

Критерії оцінювання рівня знань за видами навчальної роботи здобувачів визначені кафедрою психології та знайшли своє відображення у «Стандарті організації та критеріїв оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти з дисциплін, що закріплені за кафедрою психології». Зі змістом

документу можна ознайомитися на сайті Університету в розділі «Силабуси навчальних дисциплін/ Магістр / 053 Психологія» або за посиланням: <https://surl.li/fdotxa> або за QR-кодом.

Для навчальної дисципліни «Актуальні проблеми клінічної психології» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: екзамен; стандартизовані тести; аналітичні звіти, реферати та есе; індивідуальні та групові навчально-дослідні проєкти; презентації результатів виконаних завдань і досліджень; студентські виступи на наукових заходах; розв'язання практичних кейсів та аналіз клінічних випадків; інші види індивідуальних і групових завдань, спрямованих на перевірку сформованості професійних компетентностей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні предметної області та теми заняття.
4	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними помилками. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні предметної області та теми заняття.
3	Теоретичні питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Ці бали конвертуються у підсумкові бали за відповідним коефіцієнтом, який розраховується автоматично залежно від кількості семінарських та практичних занять. Конвертація у підсумкову кількість балів за аудиторну роботу здійснюється шляхом помноження суми балів, напрацьованих за цей вид діяльності протягом семестру, на коефіцієнт. Підсумкові бали за аудиторну роботу автоматично вираховуються впродовж всього семестру та відображаються в окремому стовпчику електронного журналу навчальної групи. Підсумок формується напередодні підсумкового контролю.

Самостійна та індивідуальна робота

Самостійна та індивідуальна робота здобувача, що передбачена силабусом вибіркового освітнього компоненту, оцінюється науково-педагогічним працівником (денна форма здобуття освіти за 10-бальною шкалою кожний вид, заочна форма - за 20-бальною шкалою). Виконання завдань, які виносяться на самостійну та індивідуальну роботу, контролюється науково-педагогічним працівником під час консультацій, оцінювання відбувається напередодні підсумкового контролю.

Види самостійної роботи:

- ведення конспекту;
- складання схем, створення діаграм та таблиць;
- складання списку джерел окремої теми;
- аналіз психодіагностичних практик/методик;
- підготовка до понятійного диктанту;
- проведення емпіричних досліджень в межах підготовки та написання курсових та кваліфікаційних робіт.

Види індивідуальної роботи:

- складання тестів;
- складання кросвордів;
- підготовка мультимедійних презентацій;
- підготовка есе;
- складання списку числових значень;
- вирішення комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ);
- складання ситуаційної задачі (кейсу).

Науково-педагогічні працівники можуть нараховувати заохочувальні бали за виконання здобувачем науково-дослідної роботи. При нарахуванні заохочувальних балів загальна сума балів за самостійну (індивідуальну) роботу не повинна перевищувати максимально допустиму (10 або 20 балів).

Види науково-дослідної роботи:

- підготовка конкурсної наукової роботи;
- написання фахової наукової статті;

- участь в засіданнях наукового гуртка кафедри;
- підготовка доповідей за тематикою засідань гуртка кафедри;
- участь в інших науково-практичних заходах (конференціях, круглих столах, наукових семінарах; участь у вебінарах, вікторинах тощо);
- публікація тез доповіді;
- надання організаційної допомоги в проведенні засідань наукового гуртка кафедри або інших наукових заходах.

За дотримання студентом політики академічної доброчесності під час виконання поставлених завдань кафедрою може бути прийняте рішення про надання здобувачу вищої освіти додаткових балів у період підсумкового контролю.

Політика доброчесності: Обов'язковою умовою при нарахуванні загальної кількості балів здобувачу є необхідність дотримання принципів політики доброчесності. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Якщо має місце виявлення випадків академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману з боку здобувачів встановлюється академічна відповідальність. До здобувачів застосовуються види відповідальності, передбачені частинами 6 та 7 статті 42 Закону України «Про освіту».

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: *при вивченні дисципліни застосовується мультимедійне обладнання; графічні засоби; технічні засоби: звуко- і відеозаписи тощо.*

Програмне забезпечення: Платформа Moodle, Zoom, PowerPoint, Microsoft Excel, Microsoft Word.

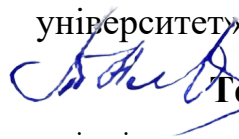
Додаток 1.1.

до Робочої програми з навчальної дисципліни

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Тетяна АЛФЬОРОВА

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь магістр

(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність С4 Психологія

(шифр і назва)

на 2025/2026 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА Обсяг 3 кредити ЄКТС, (90 годин)

Курс перший Групи ПМ-25

№ теми згідно з	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг,	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна
			Всього	Лекції	Семінари	Лабораторні	
1	Предмет та методи клінічної психології. Законодавчі аспекти діяльності клінічного психолога у сфері психічного здоров'я	11	4	2	2		7
2	Загальна психопатологія: структура психічних функцій та їх порушення. Симптоми та синдроми у клінічній психології	11	4	2	2		7
3	Психологічні аспекти психосоматичної патології та адаптації соматичного хворого	11	4	2		2	7
4	Сучасні методи клініко-психологічного дослідження та провідні теоретичні підходи	11	4	2	2		7

№ теми згідно з	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг,	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна
			Всього	г	х	г	
5	Діагностичний процес у роботі клінічного психолога	11	4	2		2	7
6	Внутрішня картина хвороби (ВКХ) та психологія пацієнта: теоретичні моделі, рівні й типи ставлення, клінічна комунікація та ризики ятрогенії	11	4	2		2	7
7	Стрес і переживання втрати інтегративна модель психологічної адаптації та клінічної підтримки.	12	4	2		2	8
8	Етика та деонтологія клінічної психології: нормативна рамка конфіденційності, інформованої згоди та професійної клінічної комунікації	12	4	2	2		8
Разом за навчальний рік		90	32	16	8	8	58

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології, протокол від 19.08.2025 № 1.

Завідувач кафедри психології

Людмила ПРИСНЯКОВА

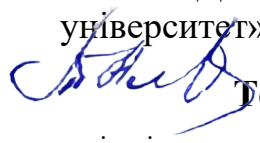
Додаток 1.2.

до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний
університет»

Тетяна АЛФЬОРОВА

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь магістр

(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність С4 Психологія

(шифр і назва)

на 2025/2026 навчальний рік

Форма навчання ЗАОЧНА Обсяг 3 кредити ЄКТС, (90 годин)

Курс перший Групи ПМ-25

№ теми згідно з	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг,	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна
			Всього	л	с	т	
1	Предмет та методи клінічної психології. Законодавчі аспекти діяльності клінічного психолога у сфері психічного здоров'я	11	2	2			9
2	Загальна психопатологія: структура психічних функцій та їх порушення. Симптоми та синдроми у клінічній психології	11					11
3	Психологічні аспекти психосоматичної патології та адаптації соматичного хворого	11	2			2	9
4	Сучасні методи клініко-психологічного дослідження та провідні теоретичні підходи	11					11

№ теми згідно з	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг,	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна
			Всього	г	с	г	
5	Діагностичний процес у роботі клінічного психолога	11	2	2			9
6	Внутрішня картина хвороби (ВКХ) та психологія пацієнта: теоретичні моделі, рівні й типи ставлення, клінічна комунікація та ризики ятрогенії	11	2			2	9
7	Стрес і переживання втрати інтегративна модель психологічної адаптації та клінічної підтримки.	12	2	2			10
8	Етика та деонтологія клінічної психології: нормативна рамка конфіденційності, інформованої згоди та професійної клінічної комунікації	12					12
Разом за навчальний рік		90	90	10	6		4

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології, протокол від 19.08.2025 № 1.

Завідувач кафедри психології

Людмила ПРИСНЯКОВА

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь магістр Спеціальність С4 Психологія
(назва ступеня вищої освіти) (шифр і назва)

на 2025/2026 навчальний рік

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Клінічна психологія [Текст] : навч. посіб. / А. М. Османова, Г.В. Хорунженко. К.: Університет «Україна», 2023. 183 с.
2. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.
3. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видуження: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 424 с.
4. МКХ 10 – Міжнародна обробка хвороб 10-го перегляду. Клас 5 URL: <http://kod.poltavalk.com.ua/mkxh-10-am/66-klas-5-rozlady-psykhiky-ta-povedinky-f00-f99>.
5. Прокоф'єва Л.О. Вплив бойового стресу на психологічний стан учасників бойових дій. Габітус. 2024. Вип. 58. С.239-244.
6. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник / Інна Галецька. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
7. Чабан О.С., Хаустова О. О. Асанова А.Е., Трачук Л.Є., Асонов Д.О. Практична психосоматика: діагностичні шкали К: Медкнига, 2019. 112с
8. Прокоф'єва Л.О. Психологічна модель ПТСР та особливості корекції в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету*. (2022), (57), С. 110-120. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/610>
9. Москалець В. П. Психічне вигорання - реальність чи вигадка? / В. П. Москалець, Т. Колтунович. *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. №1. С.58-65.

10. Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE [Електронний ресурс]
URL: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-zdiahnostyky-taterapii-ptsr-nice-2>

11. Психогенні психічні розлади : навч.-метод. посіб. / Л. О. Герасименко, А. М. Скрипніков, Р. І. Ісаков. Київ : ВСв «Медицина», 2021. 208 с.

12. Римша С. В., Рациборинська-Полякова Н. В. Пропедевтика психіатрії з основами загальної психології, патопсихології та психопатології : навч. посіб. Магнолія, 2020. 520 с.

13. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків.
URL : <https://www.nice.org.uk/guidance/cg28>.

14. Уніфікований клінічний протокол первинної вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної психології.
http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf

15. Widiger T. Toward DSM-V and the Classification of Psychopathology / Widiger T., Clark L. *Psychological Bulletin*. 2000. vol. 126. № 6. - P. 946-963.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології, протокол від 19.08.2025 № 1.

Завідувач кафедри психології

Людмила ПРИСНЯКОВА

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

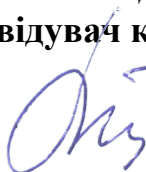
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)			
Освітній ступінь	магістр	Спеціальність	С4 Психологія
	(назва ступеня вищої освіти)		(шифр і назва)
Освітня програма	«Психологія», наказ 24.04.2025 № 32-02		
	(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)		
Форма навчання	денна		
	(денна/заочна)		
у 2025/2026 навчальному році			

Плани семінарських (практичних) занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри психології
протокол від 19.08.2025 року №1
Завідувач кафедри психології

(підпис)

Людмила ПРИСНЯКОВА

Актуальні проблеми клінічної психології // Плани семінарських (практичних) занять для денної/заочної форми навчання. Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 19 с.

РОЗРОБНИК(-И): Спіріна І.Д., доктор медичних наук, професор кафедри психології

Тема 1. Предмет та методи клінічної психології. Законодавчі аспекти діяльності клінічного психолога у сфері психічного здоров'я

Семінарське заняття №1 – 2 год.

План

1. Предмет і завдання клінічної психології; місце в системі охорони психічного здоров'я.

2. Методи клініко-психологічного дослідження: інтерв'ю, спостереження, аналіз анамнезу/продуктів діяльності, експеримент, психодіагностичне тестування; валідність і надійність.

3. Розділи клінічної психології (медична психологія, пато-/нейропсихологія, експертиза, психогігієна, психопрофілактика, корекція, консультування, психотерапія) — огляд.

4. Етапи психологічного консультування (контакт → оцінка → інтервенція/напрямки → завершення).

5. Законодавчі аспекти діяльності: конфіденційність і професійна таємниця; інформована згода; захист персональних даних; правила документування; межі компетентності; маршрутизація та міждисциплінарна взаємодія.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Предмет клінічної психології; методологія; валідність/надійність; психодіагностика; психологічна експертиза; психогігієна; психопрофілактика; психологічна корекція; психологічне консультування; психотерапія; інформована згода; конфіденційність/професійна таємниця; персональні дані; межі компетентності; клінічне документування.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- формулювати предмет і завдання клінічної психології, орієнтуватись у її розділах;

- добирати й обґрунтовувати методи з урахуванням валідності/надійності та етики;

- проводити структуроване первинне інтерв'ю;

- застосовувати нормативні вимоги: інформована згода, конфіденційність, документування та маршрутизація.

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

1. Опрацювати чинні документи щодо конфіденційності, інформованої згоди та захисту персональних даних.

2. Підготувати короткий реферат на тему: «Стандартизація, валідність і надійність у психодіагностиці: чому це критично для клінічної практики».

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Провести огляд літератури на тему «Роль психологічної експертизи в клінічній психології».
2. Розробити освітній шаблон інформованої згоди на психологічну допомогу (з ключовими полями).

Тема 2. Загальна психопатологія: структура психічних функцій та їх порушення. Симптоми та синдроми у клінічній психології.

Семінарське заняття №2 – 2 год.

План

1. Психічні функції та їх порушення: свідомість, орієнтування, увага, сприймання (ілюзії/галюцинації), пам'ять, мислення (формальні порушення, марення), емоції/настрій, воля/психомоторика, самосвідомість (деперсоналізація/дереалізація).
2. Симптом ↔ синдром ↔ нозологія: логіка й межі синдромального аналізу.
3. Порушення свідомості: класифікація за динамікою (пароксизмальні/непароксизмальні) і структурою; делірій, онейроїд, аменція; оглушення, сопор, кома; сутінкові стани (органічні/функціональні).

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Симптом; синдром; ілюзії/галюцинації; дисмнезії (гіпо-/гіпермнезія, амнезії) та парамнезії; формальні розлади мислення; марення (ознаки, зміст); емоційні порушення; імпульсивні потяги; розлади свідомості (делірій, онейроїд, аменція; оглушення/сопор/кома; сутінкові стани).

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- розпізнавати порушення психічних функцій та описувати симптоми на професійній мові;
- виконувати базовий синдромальний аналіз та формувати дифдіагностичні гіпотези;
- складати короткий структурований психологічний висновок;
- помічати «червоні прапорці» і обґрунтовувати маршрутизацію.

Завдання для самостійної роботи до Теми 2:

1. Таблиця «функція → порушення → приклад → ключові ознаки».
2. Короткий конспект: непароксизмальні та пароксизмальні порушення свідомості (ознаки, тривалість, вихід зі стану).

Індивідуальні завдання до Теми 2:

Створіть 5 міні-віньєток (по 3–4 речення кожна), що ілюструють різні:

- типи амнезій/парамнезій (наприклад, фіксаційна, ретроградна, конфабуляції тощо),
- формальні розлади мислення (темп, зв'язність, послідовність, резонерство тощо).

Для кожної віньєтки: назвіть тип порушення; дайте обґрунтування 1–2 речення; вкажіть можливий синдромальний контекст (якщо доречно). Розробити план супервізії для вирішення етичних проблем, що виникають у практиці клінічного психолога.

1. Проаналізувати реальний клінічний випадок (анонімізований), виділивши ключові етичні проблеми та запропонувавши можливі рішення.

Тема 3. Психологічні аспекти психосоматичної патології та адаптації соматичного хворого

Практичне заняття №3 – 2 год.

План

1. Психосоматичні прояви та критерії розмежування психосоматичних і соматопсихічних станів. Аналіз клінічних випадків, виділення психологічних і соматичних маркерів (конверсійні/функціональні симптоми, особистісні чинники, тривога, алекситимія), короткий синдромальний опис.

2. Використання психодіагностичних інструментів у психосоматичній практиці.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- розмежовувати психосоматичні та соматопсихічні механізми;
- застосовувати біопсихосоціальну рамку до клінічного випадку;
- проводити коротку психоедукацію з орієнтацією на комплаєнс;
- формулювати гіпотези й план подальших дій.

Завдання для самостійної роботи до Теми 3:

1. Вивчити основні психопатологічні синдроми та їхні клінічні прояви.
2. Ознайомитися з сучасними методами психодіагностики психічних розладів.

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Підготувати презентацію на тему «Сучасні підходи до лікування депресії: психотерапія та фармакотерапія».
2. Написати реферат на тему «Особливості клінічної картини та терапії тривожних розладів».

Тема 4. Сучасні методи клініко-психологічного дослідження та провідні теоретичні підходи

Семінарське заняття №4 – 2 год.

План

1. Методи клініко-психологічного дослідження: інтерв'ю, спостереження, експеримент, тестування; критерії якості вимірювання (стандартизація, валідність, надійність).
2. Теоретичні підходи й добір методів: психоаналітичний, біхевіоральний, когнітивний, гуманістичний, гештальт; вплив «школи» на формулювання гіпотез і структуру висновку.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню, інтерв'ю; спостереження; експеримент; тестування; психодіагностика; стандартизація; валідність; надійність; чутливість/специфічність; психологічний висновок.

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

1. Узагальнений огляд методів клініко-психологічного дослідження.
Підготуйте письмовий огляд, у якому для кожного з базових методів (клінічне/структуроване інтерв'ю, спостереження, експеримент, психодіагностичне тестування) буде описано мету застосування, типи даних, сильні й слабкі сторони, а також потенційні етичні ризики та способи їх мінімізації. Обсяг — 1–2 сторінки у форматі .docx або .pdf; стиль викладу — академічний, із чіткими підзаголовками..
2. Оберіть одну стандартизовану методику та підготуйте короткий звіт, де зазначте сферу застосування, наявність і характер стандартизації, показники валідності та надійності, типові обмеження, а також найпоширеніші помилки інтерпретації результатів і шляхи їх уникнення. Рекомендований обсяг – від половини до однієї сторінки.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Презентація про інтерв'ю в клінічній практиці.
Підготуйте 8–10 слайдів, у яких порівняйте структуроване та напівструктуроване інтерв'ю: цілі, типова структура, питання валідності й надійності, ситуації доцільності застосування, етичні застереження..

2. Складіть 10 завдань формату MCQ з ключами та короткими поясненнями. Щонайменше шість завдань мають перевіряти розуміння понять «стандартизація», «валідність», «надійність», «чутливість/специфічність» та «похибка вимірювання».

Тема 5. Діагностичний процес у роботі клінічного психолога

Практичне заняття №5 – 2год.

План

1. Аналіз клінічних випадків: визначення психологічних проявів фізичних захворювань у конкретних пацієнтів.
2. Розробка індивідуальних програм підтримки для пацієнтів з урахуванням їх психологічних потреб.
3. Тематичні доповіді

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- Навички виявлення психологічних проявів фізичних захворювань.
- Вміння розробляти стратегії психологічної підтримки та адаптації для пацієнтів.

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

1. Огляд літератури щодо впливу фізичних захворювань на психічний стан пацієнтів.
2. Аналіз психологічних адаптаційних механізмів у пацієнтів з хронічними захворюваннями.

Індивідуальні завдання до Теми 5:

1. Підготовка реферату на тему: «Роль психологічної підтримки у пацієнтів із хронічними захворюваннями».
2. Проведення міні-дослідження щодо ефективності різних підходів до психологічної підтримки пацієнтів.

Тема 6. Внутрішня картина хвороби (ВКХ) та психологія пацієнта: теоретичні моделі, рівні й типи ставлення, клінічна комунікація та ризику ятрогенії

Практичне заняття №6 – 2год.

План

1. Аналіз клінічних випадків.

2. Розробка планів терапії та профілактики для пацієнтів з патологією настрою та суїцидальною поведінкою.

3. Виконання вправ з управління стресом і тривогою.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- розпізнавати рівні ВКХ і чинники, що їх модифікують;
- класифікувати типи ставлення до хвороби та пов'язані поведінкові реакції;
- застосовувати етичні та ефективні комунікаційні стратегії, мінімізуючи ризик ятрогенії;
- формулювати короткі рекомендації щодо підтримки комплаєнсу та психологічної адаптації..

Завдання для самостійної роботи до Теми 6:

1. Карта чинників ВКХ. Підготуйте структурований опис впливу індивідуальних, захворюваннєвих, соціально-психологічних і «медичного середовища» чинників на формування ВКХ; наведіть по одному прикладу впливу кожної групи на перебіг адаптації. Обсяг — 1 сторінка.

2. Довідник типів ставлення до хвороби. Створіть зведену таблицю з 6–8 типами (ознаки; типові висловлювання; ризики для лікування; корисні кроки психолога). Обсяг — 1–2 сторінки.

3. Підготовка до понятійного диктанту. Сформууйте міні-глосарій (10–12 термінів теми) з лаконічними визначеннями.

Індивідуальні завдання до Теми 6:

1. Презентація (8–10 слайдів). «Повідомлення складного діагнозу: структура бесіди, валідація емоцій, запобігання ятрогенії, підтримка комплаєнсу».

2. Створення тестових завдань з 10 питань за лекційним матеріалом.

Тема 7. Стрес і переживання втрати: інтегративна модель психологічної адаптації та клінічної підтримки

Практичне заняття №7 – 2 год.

План

1. Оцінка стресу та копіngu на кейсах: ідентифікація стресорів, визначення стадії адаптаційного синдрому, опис домінуючих копінг-стратегій і можливих захисних механізмів.

2. Аналіз клінічних випадків, що демонструють вплив порушень мислення та інтелекту на діагностичний та терапевтичний процеси.

3. Розробка плану клінічної підтримки: психоедукація, зниження тривоги, робота з почуттям провини/гніву, планування частих коротких контактів.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- визначати стресори, тип і стадію стресу;
- розмежовувати психологічний захист і копінг та оцінювати їхній адаптивний потенціал;
- розпізнавати синдром і стадії горя, оцінювати ризик ускладненого перебігу

Завдання для самостійної роботи до Теми 7:

1. Підготуйте конспект про стадії загального адаптаційного синдрому та типові психологічні прояви гострого і хронічного стресу; наведіть приклади «важких ситуацій» і можливих відповідей на них.

2. Зробіть огляд підходів до подолання стресу: порівняйте емоційно- та проблемно-орієнтований копінг з неусвідомленими захисними механізмами; вкажіть по три приклади для кожної групи та їхній вплив на адаптацію.

Індивідуальні завдання до Теми 7:

1. Складіть міні-кейс (½ стор.) про пацієнта, який переживає втрату; опишіть стадію/стадії горя, можливі ризики та запропонуйте покроковий план клінічної підтримки на 2–3 тижні.

2. Проаналізуйте випадок дистресу у медичному середовищі (напр., після повідомлення діагнозу): визначте потенційні джерела ятрогенного стресу та переписіть ключові репліки фахівця у «безпечному» форматі (по 2–3 альтернативи).

Тема 8. Етика та деонтологія клінічної психології нормативна рамка конфіденційності, інформованої згоди та професійної клінічної комунікації.

Семінарське заняття №8 – 2 год.

План

1. Конфіденційність і професійна (лікарська) таємниця: склад відомостей, законні винятки розкриття, відповідальність фахівця; правила безпечного документування.

2. Інформована згода: подієва й процесуальна моделі; етапи, перевірка розуміння й добровільності; особливі випадки.

3. Клінічна комунікація: вербальні та невербальні канали (мова, інтонація, погляд, міміка, жести, дистанція); запобігання ятрогенії під час повідомлення чутливої інформації.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: конфіденційність; професійна/лікарська таємниця; законні винятки; професійна відповідальність; інформована згода (подієва, процесуальна); комунікація (комунікативний, інтерактивний, перцептивний бік); вербальні/невербальні засоби; проксемика; кінесика; такесика; паралінгвістика; ятрогенія.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- застосовувати норми конфіденційності та правильно фіксувати комунікацію в документах;
- проводити інформовану згоду як процес;.

Завдання для самостійної роботи до Теми 8:

1. Письмовий конспект «Професійна таємниця: склад відомостей, винятки, відповідальність» з прикладами допустимого/недопустимого розкриття.

2. Чек-лист «Процесуальна інформована згода»: кроки від встановлення стосунків до завершення лікування; індикатори розуміння пацієнтом інформації.

3. Міні-глосарій (10–12 термінів) із теми комунікації: визначення + короткий приклад з клініки..

Індивідуальні завдання до Теми 8:

1. Презентація (8–10 слайдів) «Невербальна комунікація в клініці: типові помилки й корекція» з прикладами реплік/жестів до та після корекції.

2. Набір із 10 тестових запитань (MCQ) з ключами: конфіденційність, інформована згода, вербальна/невербальна комунікація, ятрогенія.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. Київ : Академвидав, 2010. 288 с.
2. Основи психотерапії : навч. посібник/за ред. К.В. Седих. Київ: Академвидав, 2016. 191с.
3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с.
<https://www.osce.org/files/f/documents/a/a/430805.pdf>
4. I.S. Vitenko Medical Psychology: Textbook / I.S. Vitenko, R.I. Isakov, V.O. Rud. – Poltava: Dyvosvit, 2010. – 146 p.

Додаткова:

1. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р., Кирик В.Л. Практикум із військової психології: навч. посібник. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ВПЦ «Київ. унт», 2015. 271 с.
2. Коропатніка І. М Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військово- службовців Збройних Сил України:, Видавництво КНТ, 2021р., 224 с.
3. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум / І. В. Кошова. –Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 89 с.Військова психологічна підготовка та реабілітація/від. військ.-соц. роботи соц.-психол. упр. Голов. упр. по роботі з особовим складом Збройних Сил України. Київ: Вид. Філюк, 2015. 495 с.
4. Пилипенко Н.М. Адаптація особистості до життєвої кризи / Н.М. Пилипенко // Журн. практикуючого психолога – 2000, № 6. – С. 140- 147.
5. Тохтамиш О.М. Реабілітаційна психологія. Навчально-методичний посібник. - Вінниця: ТОВ Віндрук. - 2004. -102 с
6. Ділани С., Котеріл К. Психологічна реабілітація дітей, які зазнали комерційної сексуальної експлуатації: самовчитель для спеціалістів. Київ: ВГО «Жіночий консорціум України», 2004. 63 с.
7. Катомік Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна допомога очевидцям та постраждалим / Г.В. Катомік, І.О. Корнієнко // Практична психологія та соціальна робота - 2003. - № 6.- С. 30 -51.
8. Шевченко Л.О., Чепіга Л.П. Практична психологія: навч. посібник. Харків: Константа, 2018. 191 с.
9. Система органів та установ, які надають соціальні послуги жертвам насильства в сім'ї в Україні/упоряд.: І. Буяльська. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 16 с.
10. Соціально-психологічна реабілітація дітей, вилучених із ситуацій торгівлі дітьми та інших найгірших форм дитячої праці : узагальнення досвіду організацій Центральної та Східної Європи: навч.-метод. посіб. Акад. пед. наук України, Укр. наук.-метод. центр практ. психології і соц. роботи;

ОБСЄ, Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Київ : Час Друку, 2007. 116 с.

11. Посібник. Том 2. – Київ, 2018. – 240 с URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/c/430829.pdf>

12. Реабілітація жертв конфлікту URL: <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/Reabilitatsiya-zhertv-vijny.pdf>

Монографії та інші наукові видання:

1. Михальчук Н., Пінчук І., Харченко Є., Чепурна А. Критерії діагностики та лікувальної допомоги соматично хворим, які вживають психоактивні речовини в практиці сімейної медицини. Науково-інформаційний вісник Національної академії вищої освіти України. – № 1-2 (106–107), 2019. – С. 47–54.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
2. <http://www.google.com> – пошукова система Google.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Адаптація до життя після кризового періоду: стратегії реабілітації та самодопомоги.
2. Кризові ситуації у психологічній допомозі: стратегії та інтервенції.
3. Природа та класифікація афективних розладів: депресія та біполярний розлад.
4. Психологічні методи втручання при біполярному розладі: медикаментозна терапія та психотерапевтичні підходи.
5. Розкрийте поняття «депресія» та наведіть приклади психологічної допомоги при депресивних розладах.
6. Розкрийте поняття «розлади афективного спектру» та наведіть приклади психологічної допомоги при таких розладах. Які стратегії самодопомоги можуть бути корисними для осіб з афективними розладами?
7. Що розуміється під терміном «хвороби залежності» у психології? Які фактори сприяють розвитку хвороб залежності?
8. Що таке програмна реабілітація та які компоненти включає?
9. Що таке соціально-психологічна реабілітація і яка її роль у психологічній практиці?
10. Як психолог може підтримати пацієнтів у вирішенні практичних та соціальних проблем, що виникають після закінчення лікування онкозахворювань?
11. Як психолог може сприяти збереженню досягнутих результатів та попередженню рецидивів невротів?
12. Як психолог може сприяти покращенню соціальної адаптації та функціонування осіб з невротами?

13. Як психолог може сприяти розвитку позитивного самосприйняття та підтримці психологічного благополуччя у людей з неврозами?

14. Як психолог може сприяти розвитку стратегій саморегуляції та зміцненню ресурсів у пацієнтів з онкозахворюваннями?

15. Як психолог може сприяти формуванню позитивного мислення та розвитку психологічної стійкості у пацієнтів з онкозахворюваннями?

16. Як психологічний стан впливає на розвиток та перебіг психосоматичних захворювань?

17. Як розробляти і впроваджувати індивідуальні програми реабілітації для осіб з психосоматичними захворюваннями?

18. Які методи реабілітаційної психологічної допомоги допомагають пацієнтам повернутися до повсякденного життя та роботи після лікування онкозахворювань?

19. Які методи та стратегії саморегуляції можуть бути корисними для клієнтів з неврозами?

20. Які методи та техніки застосовуються у соціально-психологічній реабілітації?

21. Які методи та техніки психологічної підтримки можуть бути застосовані для зменшення стресу та покращення психологічного благополуччя у пацієнтів з онкозахворюваннями?

22. Які методи та техніки реабілітаційної психологічної допомоги застосовуються при психосоматичних захворюваннях?

23. Які основні моделі реабілітації використовуються в практиці?

24. Які основні принципи реабілітаційної психологічної допомоги при онкозахворюваннях?

25. Які основні принципи, завдання та цілі соціально-психологічної реабілітації?

26. Які основні симптоми афективних розладів?

27. Які особливості масової реабілітації?

28. Які підходи та методи реабілітації використовуються для психологічної підтримки осіб, що побували в екстремальних ситуаціях?

29. Які підходи та методи реабілітаційної психологічної допомоги застосовуються при неврозах?

30. Які принципи роботи з сім'ями осіб, що мають хвороби залежності, у реабілітаційній психології?

31. Які професійні компетенції та навички необхідні соціально-психологічному реабілітатору?

32. Які психологічні і соціальні інтервенції використовуються для підтримки осіб, що пережили екстремальні ситуації, у процесі їх реабілітації?

33. Які психологічні підходи використовуються для реабілітації осіб з хворобами залежності?

34. Які психологічні техніки та стратегії використовуються для надання підтримки в кризових ситуаціях?

35. Які психологічні технології використовуються у реабілітації осіб з хворобами залежності?

36. Які психосоціальні фактори можуть впливати на результативність реабілітаційного процесу після екстремальних ситуацій?

37. Які ролі відіграють психологи та соціальні працівники у процесі допомоги і реабілітації після екстремальних ситуацій?

38. Які стратегії впливу використовуються в соціально-психологічній реабілітації? Які ресурси та підтримка доступні соціально-психологічному реабілітатору під час роботи з клієнтами?

39. Які теоретичні підходи і напрями існують у реабілітаційній психології?

40. Які типи психологічних інтервенцій застосовуються для реабілітації осіб з сексуальними проблемами і розладами?

41. Які фактори впливають на успішність реабілітаційної психологічної допомоги при психічних розладах?

42. Які фактори сприяють розвитку неврозів у сучасному суспільстві?

43. Які фізичні та когнітивні зміни відбуваються у похилому віці та як реабілітаційна психологічна допомога може знизити їх негативний вплив?